

Ishaja vsak
dan razen
nedelj in
praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily
except
Sundays
and Holidays

LETO—YEAR XI.

Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL. PONDELJEK 18. MARCA (MARCH) 1918

STEV.—NUMBER 64.

Published and distributed under permit (No. 146) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

AMERIKA NE PRIPOZNA NEMŠKO-RUSKEGA MIRU.

Združene države bodo prezele
mirovno pogodbo na splošni
mirovni konferenci.

POLURADNA IZJAVA.

Washington, 17. marca. — Vlada je nima uradnega potrdila, da je ruski svet odobril mirovno pogodbo z Nemčijo; kljub temu pa namira predsednik Wilson pogodbo za neveljavno, ako se prva poročila o ratifikaciji resnična.

Poluradna izjava zastopnika administracije se glasi: "Mirovna pogodba kakršnokoli vrste, ki jo vsilijo nemški militaristi rusnemu svetu, je za Ameriko neveljavna in ne bo pripoznana na splošni mirovni konferenci. Wilsonova poslanica, namenovljena na rusko ljudstvo po moskovskem kongresu, vsebuje definitivni program Združenih držav, ki tudi ostane. Revolucionarnemu gibanju v Rusiji, ki ima svoj cilj republiško obliko vlade, je objavljen moralna in fizična pomoč. Ako se poročila iz Moskve resnična, tedaj bo izšla iz kapitalističnega sveta gotovo združila ljudstvo v Rusiji in izkrala novo vojno proti Nemčiji.

Ne smemo pozabiti, da je Rusija, ki se je zdaj dovedno podala najhujšemu sovražniku na svetu, pred enim letom rebelirala proti svoji avtokratični vladi. V času, odkar je bil car vržen s prestola, je rusko ljudstvo zelo trpele vsled vojne in disorganizacije, toda ljudstvo je okušalo svobodo in to nam kaže, da bo nadaljevalo boj na črno demokracijo.

Združene države bodo nasprotovale vsakemu koraku, ki bi vodil k Japoniji proti Rusiji, kakor tudi koraku, ki bi vodil k Rusiji proti Japoniji.

PROTILINČARSKA LIGA.

Nashville, Tenn. — Tukaj se je ustanovila protilinčarska liga, ki ima namen nastopiti proti linčarjem. Povod temu je dala linčanje amoro v Estill Springsu, ki ga je učilna držal sežgala živega.

STAVKA IN IZPRTJE.

St. Louis, Mo. — Delavci v podjetju Montezanto Chemical Works so organizirali in zahtevali priporočila generala Pershing, da se jim je ponudila majhna povzračenje mezd, ki so ga delavci odklonili. V podjetju dela 750 delavcev, a drugo jutro se jih je prijavilo za delo le 250, in na to je družba zaprla tovarno.

SENATNI ODEK JE NAKLO- NEN POSEBNI PLAČI ZA LETALECE.

Washington, D. C. — Senatni dek za vojaške zadeve je črtal plačo, ki odpravlja posebno 50-odstotno plačo za letalce, dasiravna priporočila generala Pershing, da se jim je ponudila majhna povzračenje mezd, ki so ga delavci odklonili. V podjetju dela 750 delavcev, a drugo jutro se jih je prijavilo za delo le 250, in na to je družba zaprla tovarno.

IZSTILNI DELAVCI DOBE DESETODSTOTNO POVI- ŠANJE MEZDE.

Boston, Mass. — American Woolen kompanija naznanja, da ji so svojim delavcem mezo za deset odstotkov. Povišanje meze bo v veljavo dne 25. marca.

Prizadetih je 30 tisoč delavcev. Zaradi izbruhov vojne je kompanija dvakrat povišala mezo: prvič za 7 odstotkov, drugič pa za 10 odstotkov. S tem povišanjem bo meza povišana za 27 odstotkov.

MISSISSIPPIJU SO ZMAGA- LI KONSERVATIVCI.

Jackson, Miss. — V legislativnem senatu je propadel predlog k zakon, ki bi dal žensko volilno pravico. Vsega stran je bilo 21 glasov, ki so bili za predloga odklo-

Sporazum med Italijani in Jugoslovanskim odborom.

Dr. Trumbić v Londonu je podpi-
sal dogovor, ki obljublja pri-
jateljsko zvezo.

ITALIJA SE JE ODEKLA DALMACIJI.

Rim, 17. marca. — Italijanska zbornica in senat sta pred krat-
kem imenovala večji odbor iz svo-
je srede, ki ima doseči sporazum
med Italijo in Jugoslovani. Ta
korak izkiva iz velikega gibanja
v Italiji, ki se je pojavilo kmalu po
porazu italijanske armade ob So-
bi in ki ima namen prisiliti vlado,
da opusti svoje imperialistične ci-
lje in prizna princip narodnosti.

Torre, predsednik tega odbora,
je pravkar podpisal dogovor z dr.
Trumbićem, predsednikom Jugoslo-
vanskega odbora v Londonu. Besedilo dogovora še ni znano, to-
da toliko se vé, da vsebuje pogo-
je stalne in prijateljske zveze med
Italijo in Jugoslovani in principe
za izravnanje teritorialnih vpra-
šanj, ali ta vprašanja se bodo re-
ševala šele po vojni. Torre izjav-
lja ob povratku iz Londona, da
je Italija priznala pravico narod-
nih manjšin in s tem priznanjem
se je odrekla aneksiji Dalmacije,
zaradi katere je bilo največ spora.
Po tem dogovoru bo Italija za-
hlevala le tiste avstrijske pokra-
jine, kjer so Italijani naseljeni v
večini.

Sestanku v Londonu so sledili
drugi, večji sestanek v Rimu, k-
jer se vrši prihodnji mesec. Tega se-
stanke se udeležijo narodni odbori
Čehov, Slovkov, Jugoslovancov,
Poljakov in Rumuncov, ki name-
ravajo v družbi zastopnikov Itali-
je, Anglije, Francije in Srbije u-
stanoviti ligo za obrambo narodov
Avstro-Ogrske v svrhu agitacije
za neodvisnost držav, ki imajo na-
domeštititi sedanjo monarhijo
Habsburžanov. Italija upa, da z
omnjenim gibanjem spravi svoje
cilje v soglasje s principi pred-
sednika Wilsona.

(Ako je gornje poročilo iz Ri-
ma resnično, tedaj so Italijani
vendar spoznali, kako nesamot-
ne cilje so gojili ves čas odkar so
v vojni. Ako Italija pripozna na-
čelo narodnosti, potem je sporaz-
um lahak, kajti vpošteval se bo
pogoj: vsakemu svoje. Po tem po-
goju dobe Italijani, kar je po ve-
čini italijanskega in jugoslovanskega
in kar je v večini slovenskega in
srbo-hrvaškega.)

VEEDER ZOPET PROTESTIRA

Chicago, Ill. — Henry Veeder,
advokat veleposlanske tve-
dke Swift & Co., je zopet poslal brzo-
javko podpredsedniku Marshal-
lu in drugim merodajnim vodjem
v kongresu, v kateri protestira
proti zakonu, ki daje pravico do
hišne preiskave, kot jo je zahte-
val Francis J. Heney, pravni sve-
tovalec zvezne obrtne komisije.

Ljudstvo pravi, da so vzroki, ki
jih navaja mr. Veeder prazni iz-
govori. Če v dokumentih ni nič
kaznjivega, zakaj jih mr. Veeder
sam ne ponudi v pregled in s tem
odpade vsaka akcija v kongresu,
da pride vlada do dokumentov, ki
jih zahteva.

MORNARIŠKI LETALEC PO- NESREČIL.

Washington, D. C. — Roger
Conant Perkins, mornariški leta-
lec, je pri vajah ponesrečil z le-
talom in se ubil. Vdtil se je pri
Key Westu, Fla.

CIKLON RAZDJAL AVSTRA- LSKA MESTA.

Vancouver, B. C. — Iz Queen-
landa, Avstralija, je došlo poro-
čilo, da je ciklon silno poškodoval
mesta Babings, Herberton, Mount
Garnet, Cardwell in Cairns. Naj-
bolj je trpelo mesto Babings; nek-
tere vasi so skoraj popolnoma
razvalinile. Ciklon je preobrazil
in podiral hiše in hleve. Izgub-
ljenih je tudi več slovenskih živ-
ljenj. Natančnega poročila o mrt-
vih in ranjenih osebah še ni, ker
so učišne telefonske in brezžične
naprave.

KAZALEC POMAKNEJO ZA ENO URO NAPREJ.

Kongresna zbornica je sprejela
naredbo za varčevanje dne-
ne svetlobe.

NASPROTNA MNENJA.

Washington, D. C. — Po zak-
onu za prihranitev dnevnih svetlob
ki ga je sprejel kongres, pomak-
nejo kazalec na urah dne 31. mar-
ca t. l. ob dveh zjutraj za uro na-
prej, dne 27. oktobra ob dveh zju-
traj pa zopet za uro nazaj.

Po novem času bo treba vstaja-
ti eno uro prej, kot je bilo do se-
daj v navadi. Delo bo tudi kon-
čano eno uro prej, tako da bodo
ljudje imeli eno uro več počitka,
ko bo še dan.

Zagovorniki tega zakona pra-
vijo, da bodo računali za razvet-
ljavo znižani in prihranjeni bo
milijone ton premogla.

Kongresna zbornica je sprejela
zakon z 252 glasovi proti 40, in
opozicija proti predlogi je bila
majhna. Senat je sprejel predlo-
go lani dne 27. junija in določil,
da se čas menja dne 28. aprila in
29. septembra. Zbornica je v toli-
ko sprememba postavila, da je dolo-
čila za menjavo časa 31. marca in
27. oktobra.

Predloga za menjavo časa je že
parkrat naletela v zbornici na o-
pozicijo, a sedaj je bila sprejeta
po kratki debati. Zagovarjal jo je
kongresnik Patt Harrison iz Mis-
sissippija. Priporočal jo je s stali-
šča, da bo koristila delavskim slo-
jem.

Vstal je kongresnik Padgett iz
Tennesseeja in dejal: "Tam, v va-
ši deželi vstane farmer dve uri
pred solnčnim vzhodom in reha-
delati eno uro kasneje, ko je na-
stala tema. Ali naj vstane dve uri
pred solnčnim vzhodom?"

"V navadah gentilemana ne bo
prav nobenih izprememb," je od-
govoril kongres. Borland. "Spre-
memba je splošna."

Kongresnik Wingo iz Arkansasa
je vprašal, če napravijo prihod-
njo spremembo na toploteru.

Mr. Borland je dejal, to je do-
ber argument proti predlogi: "Če
pričemo razmišljati, kako se u-
ravnavajo običajne razmere, te-
daj se prepričamo, da jih ne urav-
ne le ura, ampak da jih uravnava
stalni čas, ki ga določijo železnice.
V nobeni občini v Združenih dr-
žavah se ne ravnamo natančno po
solnčnem času, prav nič se ne bri-
gamo, kaj je pravi solnčni čas.
Ravnamo se po stalnem času, ki
ga določijo ura."

"Po sedanjem sistemu bodo na-
stale razne neprilike, ker pasovne
meje niso natančno določene," je
rekel kongresnik Esch iz Wisconsin-
a. "Po določbah v predlogi bo
meddržavna trgovska komisija
določila te pasove."

Kongresnik Thomas iz Kentu-
ckyja je govoril proti predlogi.
Rekel je:

"Ne verjamem, da moderni Jo-
žne lahko povzročijo, da solnce
vzhaja prej in zahaja kasneje,
kar je v takozvani predlogi za
prihranitev dnevnih svetlob. Ta
predloga bo povzročila, da vlada
izgubi vsaki dan eno uro pri svo-
jih uslužbenih. Če je sedaj do-
vet ura in pomaknete uro nazaj,
bo osem ura. Ti ljudje ne bodo
vstajali in šli na delo eno uro pre-
je kot sedaj."

DELO NEMŠKIH ŠPLJONOV.

Covington, Ky. — V Covingtonu
je poginilo petdeset ameriških
konj za otrovanjem in prižakanje-
jo, da jih še nekaj pogine. Konji
so bili poslani iz Camp Grants,
Rockford, Ill.

Oblastveni organi sumijo, da so
nemški agentje zastrupili konje.

LEGISLATURNA ZBORNICA SPREJELA ŽENSKO VO- LILNO PRAVICO.

Austin, Tex. — Legislaturna
zbornica je sprejela predlogo, ki
dovoljuje ženam, da imajo pravi-
ko do glasu pri primarnih volit-
vah in izvolitvi delegator za kon-
vencijo. Za predlogo je glasova-
lo 84 poslancev, proti pa 34. Pred-
loga pojde zdaj pred senat.

Razbita jugoslovanska skupščina je bila v Zagrebu.

Zastopane so bile vse slovenske in
hrvaške stranke. — Kri je te-
kla na ulicah.

NOVI STRAJKI V AVSTRIJI.

Amsterdam, 18. marca. — Stav-
ka, ki se je pričela v Avstriji in na
Ogrskem zadnji teden, se razširja,
kakor javljajo iz nemških virov.
Brzljiva zveza med Dunajem in
Budapešto je pretrgana še od čer-
tika. Zeleničarji so se na straj-
ku in delavci v železniških delav-
nicah na Dunaju in bližnjih indu-
strijskih središčih so ostavili de-
lo. Vojaške oblasti so poskušale
prisiliti delavce nazaj na delo, ali
stavkarji se nečejo pokoriti.

Zadnji petek smo objavili vest,
da je vojaštvo razbilo ustavodaj-
no jugoslovansko skupščino. Vest
je prešlo srbsko poslanstvo iz
Svice. Medtem je prinesel "Ch.
Science Monitor" sledeče podro-
bnosti o tem poročilu:

"Iz Curija poročajo: Dunajski
listi prinašajo vest o resnem do-
godku, ki se je pripetil zadnji
ponedeljek (datum ni naveden) v
Zagrebu na Hrvaškem o priliki
sestanka jugoslovancov. Šli so se
zastopniki vseh jugoslovanskih
strank s namenom, da odpre u-
stavodajno skupščino za sprejem
ustave narodnega sveta. Navo-
di se bili med drugimi tudi držav-
nozborniki poslanci Korošec, Lag-
nja, Spinič in Smolaka; dalje
so bili zastopniki slovenske ljud-
ske stranke, jugoslovanske social-
demokratske stranke in napred-
nih strank na Hrvaškem, v Istri
in Dalmaciji.

Poslanec Korošec je otvoril
zborovanje, ali komaj je pričel
govoriti, je policija obkrožila po-
stopje, vdrla v dvorano in ukaza-
la zborovalcem, da se razidejo.
Zastopniki se niso hoteli pokoriti
in tedaj so policisti grozili z are-
tacijo. Skupščina je nato posla-
la deputacijo k hrvaškemu banu
s protestom, da se ne dajo motiti
od policije. Kmalu nato je prišlo
vojaštvo z ukazom, da se mora
dvorana izprazniti. Nastal je boj,
ki je nadaljeval na ulicah, koder
so se vršile velike demonstracije.
Kri je tekla na Jelačićevem trgu
in na Illici. Veliko število oseb je
bilo aretiranih.

BOJ NA PESTI V AVSTRIJSKI ZBORNICI.

Kodanj, 17. marca. — Z Dunaja
poročajo o velikih kravalih v
državni zbornici zadnji četrtek.
Češki in nemški poslanci so se za-
gnali drug v drugega s pestmi in
nato je nastal splošen pretep v
zbornici, dokler ni predsednik za-
ključil zborovanja.

Kraval je sledil govoru češkega
socialista Soukupa, ki je očel-
tal vladi, da hoče namenoma iz-
stradati Prago; mesto je že več
dni brez življa. Nato je zavpil
nemški poslanec Wolff: "Čehi
prikrivajo živila in oni hočejo iz-
stradati nas, ne pa mi njih. Čehi
so zavezniki Angležev!" Tedaj je
Čeh Hyadiz akočil proti Wolffu
in ga vrgel na tla, nakar se je pričel
pretep.

PO ENEM MESECU SO GA NA- SLI MRTVEGA V KLETI.

Chicago, Ill. — Ko je hotel Geo.
Cox, hišnik v departmanti hiš
Alama, popraviti vodno cev, ki je
curela, je našel mrtvega Isadore
Choumova, ki je trčil s starim
železom in cunjam.

Choumovsky je izginil pred enim
mesečem. Policija še ni preiskala
zadeve, ampak splošno prevladu-
je mnenje, da so Choumovaškega
zavabili neznanji ljudje v klet in ga
ubili. Vedno je nosil pri sebi pet-
deset dolarjev, včas pa tudi več
denarja.

VREME.

Chicago in okolica: V torek do-
loma oblačno in nestalno s sred-
njo temperaturo. Južni vetrovi.
Temperatura v zadnjih 24 urah:
Najvišja 57, najnižja 33.

"ROPARSKI MIR NE BO TRAJAL DOLGO."--TROCKIJ.

Sovjet je odobril mir, toda obenem je
sklenil organizirati novo obrambno
armado. Razkol med bolševiki in
socialnimi revolucionarji. Finski
bolševiki v bojih z Nemci. Odgo-
vor sovjeta na Wilsonovo poslanico.
Propaganda za revolucijo v Nemčiji
in Avstriji se nadaljuje.

London, 18. marca. — Brestli-
na brzljavka iz Jaze se glasi, da
je rumunsko ministarstvo resni-
ralo, kar noče podpisati nemške
mirovne pogodbe.

Petrograd, 17. marca. — Nemci
so okupirali Nikolajev ob Ornem
morju.

Amsterdam, 18. marca. — Iz
Berlina poročajo, da so nemške
čete na Finskem naletele na hud
odpor. Bolševiki se srdito branijo
in pomoč je potrebna.

Moskva, 17. marca. — Vsesrski
kongres sovjeta je odobril mi-
rovno pogodbo z Nemčijo z veli-
ko večino. To je zdaj uradno po-
trjeno. Ratifikacija pogodbe, ki
je prišla uprav na dan obletnice
carjeve abdikacije — dne 15. mar-
ca je minilo leto dni, ko se je car
Nikolaj Romanov odpovedal pre-
stolu v Pakovu pod pritiskom re-
volucionarjev — pomeni, da je
Rusija oficijelno stopila iz vojne,
a obenem znači raskol med bolševiki
in levimi frakcijami socialnih
revolucionarjev, ki so doslej pod-
pirali Leninovo vlado in so imeli
nekaj članov v kabinetu.

Na kongresu je bilo 1164 dele-
gatorov in med temi so imeli bolševiki
732 članov; levni socialni
revolucionarji so imeli 38 delega-
tov. Bolševiki so prej na stran-
ski konferenci odobrili mirovno
pogodbo s 453 glasovi večine in
pri formalnem glasovanju so pro-
drži z veliko večino.

Kongres se je vrnil v sijajni
banketni dvorani palače plemenit-
stev, kjer so prej zborovali le
ruski carji z velikimi knezi. Sver-
dlov, predsednik petrogrskega
sovjeta, je predsedoval. Takoj po
formalni otvoritvi kongresa je
Sverdlov postavil na dnevni red
mirovno pogodbo. Predsednik
vlade Lenin je bil glavni govor-
nik. Očrtal je zgodovino revolucije
in naglašal potrebo, da se skle-
ne začasni mir, čeprav je poniže-
valen za ruski proletarijat. De-
jal je, da mir ne bo trajal dolgo,
kajti revolucija se bo med tem o-
pomogla in računati je tudi na
pomoč proletarijata v zunanji
državi. — Členerin, sedanji ko-
munar zunanjih zadev, je prečital
pogodbo. Nato so socialni revolu-
cionarji oglaševali pobljali pogod-
bo in apelirali na delegate, da jo
zavržejo, ker je protirevolucio-
narna in protisocialistična. Nj-
hov boj je bil zamen; večina jih
je nadvladala.

Ko je bila pogodba ratificirana,
je kongres izrekel zaupnico bolševiki
vladi in potem je sprejel
predlog za organiziranje nove ar-
made za obrambo republike. Ar-
mada sestoji iz prostovoljcev, ki
so lahko moški in ženske. Predlog
za novo armado je podpiral tudi
Lenin s namenom, da potolaži so-
cialne revolucionarje, ki so ves
čas govorili o nadaljevanju vojne
z Nemčijo.

Palača, v kateri se je vršil kon-
gres, je bila močno zastražena z
močnimi četami rdeče garde, to-
da nemirov ni bilo, kar dokazuje,
da je Moskva pod absolutno kon-
trolo bolševikov.

Petrograd, 17. marca. — Ju-
stični komisar Steinberg, socialni
revolucionar, je resigniral, čim je
prišla vest, da je mirovna pogod-
ba sprejeta. Voditelji socialno-
revolucionarne stranke razlašajo,
da ne prevzamejo več nobene od-
govornosti za vlado. Obenem so
izdali poziv na kmete, da branijo

pridobljeno zemljo z orožjem pro-
ti Nemcem in da se ne ostrajo na
sklenjen mir. Govori se tudi, da
bodo radikalni socialni revolu-
cionarji agitirali za novo ustavo-
dajno skupščino in koalicijsko so-
cialistično vlado.

Trockij je izjavil, ko je dobil
vest o ratifikaciji: "Mirovna po-
godba z nemškimi roparji je krpa
papirja, ki ne bo držala. Nemci-
ja tudi dobro vé, da roparski mir
ne bo trajal dolgo."

Odločilni faktor na kongresu je
bil Lenin, ki je zastavil ves go-
vorniški talent za pridobitev de-
legatorov na svojo stran in to se mu
je ponovno posrečilo. Dejal je
med drugim:

"Mi imamo pravico pričakovati
pomoči od naših prijateljev —
proletarijata v drugih deželah, ko
enkrat spoznajo, da se borimo za
socializem in ne militarizem. Mi-
ljoni Rusov se morajo tudi zave-
dati tega. Najprej moramo pre-
magati kaos doma, ker drugatje
ne moremo premagati mednarod-
ne buržoazije. Naredi nam prisko-
či na pomoč mednarodni proletari-
jat, tedaj bomo zmagali."

Odgovor sovjeta na Wilsonovo poslanico.

Moskva, 17. marca. — Poslani-
ca predsednika Wilsona je bila
prečitana v kongresu sovjeta čim
je bil formalno odprt. Dele-
gati so pozdravili poslanico z
burjanim aplavzom in takoj je kon-
gres sprejel zahvalno resolucijo,
ki se glasi:

"Vsesrski kongres sovjeta se
zahvaljuje ameriškemu ljudstvu,
predvsem pa delavskemu, izkori-
ščanemu razredu v Združenih dr-
žavah, za poslanico, ki jo je poslal
predsednik Wilson sovjetu v tem
kritičnem času, ko se ruska so-
cialistična republika bori s velikimi
težavami.

Ruska republika si je vije v
svet s poslanico predsednika
Wilsona priložnost, da izrazi svo-
je simpatije napram vsem naro-
dom, ki trpe in umirajo vsled gro-
zot imperialistične vojne. Trdno
smo prepričani, da je bilas srečni
čas, ko bodo delavske mase v vseh
buržoasnih državah vrgle s sebo
kapitalistični jarem in ustanovi-
le socialistično družbo, ki je edina
v stanu zagotoviti trajni in
pravični mir kakor tudi kulturo
in blagostanje vsem, ki delajo."

Bolševiki nadaljujejo revolucio- narne propagando med Nemci.

Stockholm, 17. marca. — Iz za-
neslavljenih virov se poroča, da se
bolševiki malo zmenijo za točko v
nemški pogodbi, ki jim prepove-
duje revolucionarno propagando
v Nemčiji in Avstriji. Namesto
tega so podvojili agitacijo in pri-
dobili so tudi agitatorje v neu-
tralnih državah, da jim pomagajo.
Na tisoče izvodov letakov in
drugih tiskovin gre redno čez ru-
sko mejo v centralne države a po-
živi na revolucijo. Nekaj avstrijski
častnik, ki je pobegnil iz svoje ar-
made in šel na Rusko, vrši izvrst-
no agitacijo v Skandinaviji. Ne-
dolge je vtihotapl v Nemčijo la-
tak z naslovom "Našim bratom v
Nemčiji delavcem, vojakom in in-
telligentnim ljudem." ki jih kliče
na revoluto. Bolševiki so tudi po-
slali iz Rusije in Finske armado
agitatorjev v Nemčijo in Avstri-
jo, ki na različne načine širijo re-
volucionarne ideje kljub temu, da
riskirajo svoja življenja.

(Dalje na 2. str. 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 na pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4928.

Datum v objavi v pr. (Februarja 28-18) poleg valoga imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poslovite se pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Delavstvo v Evropi se pripravlja—kaj pa v Ameriki?

Delavska stranka na Angleškem je sprejela in objavila rekonstruktivni program, ki se ima izvršiti po vojni. Stranka ima v načrtu socialno revolucijo, ki se ima doseči z glasovnico na volilni dan. Angleška delavska stranka izjavlja:

"Štirje stebri stavbe, katero hočemo zgraditi, stoječi na temelju demokratične kontrole, se lahko imenujejo:

(A) Splošno uveljavljene minimalne mezde.

(B) Demokratična kontrola industrij, zdravstva, ljudske vzgoje in eksistence.

(C) Revolucija državnih financ in

(D) preostanek bogastva za splošno dobro.

Delavska stranka dalje zahteva ligo držav po predlaganem načrtu predsednika Wilsona; tajna diplomacija in prisilna vojaška služba se morata odpraviti. Podržaviti se imajo parniki, železnice, rudniki, električna sila produkcije in druga sredstva za proizvodnjo potrebčin, kakor tudi zemljišča.

Nadalje se glasi program stranke, da mora vlada ne samo jamčiti minimalno mezdo, temveč mora skrbeti tudi za brezposelne delavce, ki ne izgube dela po svoji krivdi. Vsako izkoriščanje mezdnih delavcev mora popolnoma odpasti.

Angleška delavska stranka tudi zahteva, da se britiška monarhija razdeli v federacijo avtonomnih držav; Indija in ostale britiške kolonije morajo dobiti samovlado čim prej mogoče.

Tako se pripravlja delavstvo na Angleškem. Omeniti je treba tudi to, da delavska stranka zahteva mir na podlagi formule ruskih revolucionarjev brez aneksij in s pravico samoodločevanja za vse narode. Delavski razred mora biti zastopan na mirovnem kongresu.

Kaj pa v Ameriki?

Ameriške strokovne unije niti socialistična stranka nima še nobenih načrtov za konstruktivno delo po vojni. Voditelji strokovnih unij, ki se zbirajo okrog Gompersa, govore samo o vojni in kompromisih z delodajalci. Dobro je in prav, da delavstvo vrši svojo nalogo za poraz kajzerizma, ki grozi demokratičnim ustanovam vsega sveta, ali zato ne bi izgubili nobene energije, če bi že zdaj mislili in razpravljali kaj bo po vojni. Železniške družbe na primer nočejo čakati konca vojne, temveč že danes gledajo, kdaj dobe nazaj železnice.

Voditelji večinske socialistične stranke so pa še zmiraj zatelebani v mir za vsako ceno. Tolažilno je dejstvo, ki se opazuje zadnje čase, da so se namreč pričeli zblizavati elementi konservativne in pacifistične struje. V stranki se slišijo vedno močnejši glasovi po reviziji st. lousške izjave in v strokovnih unijah zahtevajo radikalne reforme na polju industrij.

Na zadnji londonski konferenci zaveznških socialistov so zaključili, da pošljejo delegacijo v Ameriko. Angleški, francoski, belgijski itd. delavci niso nič kaj zadovoljni s taktiko delavskih voditeljev v Združenih državah; pravega sporazuma in sloge ni. To se jasno spozna iz besed francoskega socialističnega poslanca Cachina, ki je dejal:

"Čim pridemo v dotiko z delavsko stranko v Ameriki, ni dvoma, da ne bi prišli do popolnega sporazuma, kakšnih sredstev se moramo oprijeti za doseg demokratičnega mira, kakršnega želi predsednik Wilson, in kakšne korake moramo storiti po vojni v obrambo interesov delavskega razreda. Povabili bomo ameriške delavske voditelje, naj se nam pridružijo v zahtevi, da je tudi delavstvo zastopano na mirovni konferenci. Predno zapustimo Ameriko, pojdemo v Washington in predložimo našo spomenico predsedniku Wilsonu v odobrenje."

Socialistična delegacija pride torej iz Evrope, da podpre ameriško delavsko stranko in jo vpraša, kaj dela in kaj misli storiti za doseg demokratičnega mira in med-

narodnih delavskih ciljev. Ali se je ameriško delavstvo pripravilo za sprejem evropskih sodrugov? Ali jih sprejme s pacifističnimi frazami, katere sovražijo, in z indiferentnostjo napram položaju v Evropi, ki se tiče nas ravno tako kakor njihov?

DOPISI.

Collinwood, O. — Dne 1. marca je bil v roko obstranjen miroljubni mladenič J. Batić na svojem domu in sicer brez vsakega poviča. Napadalec je streljal skozi okno; kdo je bil, se ne ve. Na svetu se še vedno dobe ljudje srednjeveške in turške kulture, ki napadajo zavratno miroljubne ljudi.

Zadnji predpust nam je potekel nekako mirno in ni pustil kakih posebnih posledic; (s opisom predpustne kronike ste prišli že nekoliko prepozno; poročajte take stvari, kadar so na "dnevem redu"). Op. uređ.) le tu in tam se vidi kak polomljen fenc, ki so jih podrli "Franceljni in Jenkoti." Temu podiranju je bila kriva dolgočasna starka zima, ki nas sedaj polagoma zapušta. Društva so nam prirejala plesne in druge zabave, da smo si krajšali simake večere in puste dneve. Direktorij Slovenskega delavskega doma nam je priredil dne 23. februarja popolnoma prosto zabavo s prosto vstopnino in za privrlec smo dobili še zdravila za žolodce in čajna grla, seveda tudi brezplačno, kar nam je zelo ugajalo. Tisti, ki je dobil prstan, naj se oglasi pri tajniku S. D. D., 143 E. 529th St.

Samo nekaj smo pogrešali na tej zabavi, in to je prisotnost našega slavnega zrakovplovca pl. Gajšlo, toda upamo, da se bo drugkrat odzval našemu vabilu, posebnost zdaj, ko mu je neka roža obljubila nove hlače iz h... kože.

Vesela je izpadla v splošno zadovoljnost navzočega občinstva, pa tudi blagajna S. D. D. si je o pomogla s precejšnjo avto prostovoljnih prispevkov. Vsaka svota, ki se jo nabere v ta namen, nas zagotavlja, da smo korak bližje našemu cilju.

Napismo vse naše sile, da pridemo čim prej do prepotrebne zgradbe. Vse ugovore in predodke pustimo na strani in delujmo za hitrejšo uresničitev naše ideje. Ko spravimo skupaj potrebni denar za stavbišče, potem se bomo pogovorili, kje naj se ga kupi. Kraj bomo lahko določili potem splošnega glasovanja. Marš! do še vedno ugovarja, češ, da la jega ne bo nič še leta in leta ter to in ono. Malo več energije in vestnosti je nam treba, ne pa bojazni, ki le plaši ljudi. Saj jim tudi v Clevelandu ni šlo vse gladko in tudi med njimi so se pojavili taki modrijani, ki so trdili, da la : : moke ne bo kruha; toda kljub temu so nabrali dvajset tisoč dolarjev in sedaj imajo že kupljeno stavbišče in tudi prostore za prvo silo. Stvar bo gotova, kakor hitro so delujoča društva podpisajo kupno pogodbo. Kakor hitro se to zgodijo, bodo lahko rekli, poglejte, to je naša narodna last. V tem osrpu bi bilo dobro, če pomemamo cleve landake sosede in rojake po drugih naselbinah, kjer še imajo vaje domove.

Kakor se čuje, namerava direktorij S. D. D. napraviti kolekte od hiše do hiše v korist bodočega doma. Pri tem delu jim želimo mnogo uspeha. Rojakom pa priporočam, naj gredo kolektorjem na roko, in naj vsak daruje, kolikor bo v njegovi moči. Mojte, katerim smo laročili delovanje za naš bodoči dom, so izvoljeni od naroda. Oni delujejo neumorno in nepristransko in za svoje delo nimajo drugega plačila, kot zavest, da delujejo za dobro stvar, ki bo v korist vsi collinwoodski naselbini. Pri tem delu je naša dolžnost — dolžnost nas vseh, da jim pomagamo, kar jim bo v največje zadovoljenje.

Collinwoodčan.

Collinwood, O. — Zadnjič nekega dne smo se zabavali od večera do pome ure s jutraj. Obenem se je Slovenecem poročila želja, da bi se zabavali enkrat na popolnoma pripravi način. To željo jim je izpolnil direktorij S. D. D. Doma. Zabava je bila naš vsa siljuna in tudi blagajna si je o pomogla za par desetakov. Dvorana je bila napolnjena občinstva, tako da so se morali nekatere plesalčini pari vrteti vznanj na tlaku.

Na tej veselici je nastopil rojak M. Petrovič, ki nam je v kratkih in jedrnatih besedah pojasnil

namen te veselice. "Že današnje veselica nam je zadosti dokaz, kako nujno potrebujemo svoje lastne dvorane, ki bo odgovarjale našim potrebam. Dosti jih je — je nadaljeval govornik — ki valed pomanjkanja prostora ne marajo v dvorane in morajo stati zunaj. Ta priredba je dokaz zanimanja za našo idejo, edino, kar nam je še treba, je odločnejše delo." Gromovit aplavz je sledil tem besedam, tako, da je preteklo nekoliko časa, predno je mogel nadaljevati: "Da skrajšamo valed današnje prireditve vsaj nekoliko stroške blagajne, naj vsakdo po svojih močeh daruje v korist blagajne S. D. D." Nad slo roko je bilo videti, ki so molile kvilke vsake svoj predmet različnih barv, števil in znamenj. Nabrala se je lepa svotica denarja in vsem darovalcem se v imenu direktorija zahvaljujem. (Ali Vam bodo vrjeli, da ste član direktorija S. D. D.?) V zapiskniku te korporacije ni nikjer zapisano, da je kak "Tabrov France" član direktorija.)

Imeli smo tudi kletacijo za lepo domačo živalico, pri kateri se je ljudstvo kar trlo. Meni, penzijskiranemu pešarju, kot me naveda Janko Rogoš (za ta naslov se mu lepo zahvalim, kajti jaz ga prevzamem le provizorično, nikakor pa ne definitivno, ker bi se on potem preveč varnega počutil pri collinwoodskih fencih) so poverili varstvo te živali. Da so ravno mene izbrali za ta posej, je menda vzrok ta, ker s svojim porcelanastim obrazom in tistimi par kopicami ki širijo ispod nosa, ne vznemirjam nobene solčne rože. V tem osrpu moram na vsak način dati prvenstvo rojaku Matjažku.

Ljudje okoli mene so bili od smehe solzni; čemu neki se smejejo ti ljudje? Ali držim to živalico tako nerodno, ker nisem vajen pestovati živih bitij? Približa se mi prijatelj in me vpraša, koliko je ura. Nisem še nikdar imel nobene, sem mu odgovoril: "Čemu pa nosiš potem privesek, če nimaš ure?" Glasen krikoh je sledil njegovim besedam. Pogledam se... o-o-o, tako torej: Živalico pa sem spustil na tla, ki mi je pustila ta privesek. Naprej pa vam ne bom pravil.

Tabrov France.

Kaylor, Pa. — Čitatelji so lahko že opazili, da iščejo za ta kraj premoganje. Obiljubujejo jim dosti dela in dober zaslužek v varnem in suhem premogovniku. Vse to oglašanje ne odgovarja resnici. Dela se tu sedaj prav slabo, pa še tedaj, kadar se dela, se komaj zasašči za hrano. Valed tega priporočam rojakom, naj se ne vsedajo na sladke obljube agentov, sicer vas bodo "nalimali" kot so tudi mane.

Jos. Kamzius.

Ashland, Wis. — V devet milij oddaljenem Barkadalu je agra la družba Du Pont P. Co. tovarno, ki se imenuje Barkadalu Du Pont Munition Plant. Upočillli bodo tisoč delavcev. Ker pa v kraju, kjer je tovarna, ni dovolj stanovanj za delavce, morajo prebivaleci v Ashlandu vse svoje prostore, ki jih ne rabijo, dati v najem delavcem, ki bodo delali v omenjeni tovarni. Na delo se bodo vozili v vlakom, ki bo vozil štirikrat na dan do tovarne in obratno. Delo bo osemurno. Tovarna bo obratovala nepretrgoma, valed tega bodo trije delavci na osem urn dnevno. Zaslužek je od \$2.50 do \$6. Ako koga veseli tako delo, lahko pride. Imeti mora vsaj prvi državljanski papir in ne sme uživati opojni pijač. Tuži v Ashlandu bo drugi mesec dovolj dela, ker bodo prišli na "pilarni" z nakladanjem rude z vozov na parnike.

V bližnjem mestecu Millen je zaslužil šerif nekatere trgovce z grocerijo, ki so predajali alkoholne pijače. Pri pitju je zaslužil sedem osem po narodnosti Hrvatov in Poljakov, ki se bodo morali zagovarjati pri akrajni sodniji v Ashlandu.

Zima je tudi pri nas pričela jemati svoje slovo, da napravi profesor novi pomlad. Sog je večnoma izgubil, samo ako ne dobi novega.

F. Hočvar.

Kako je v Nemčiji.

IV.

Revolucija je težko mogoča. — Najboljši revolucionarji so dobro zastrašeni na fronti ali pa v zaporu. — Propaganda laži v armadi.

Ko sem bil še v Švici, sem večkrat povdarjal, kaj lahko dosežejo nemški socialisti. Moji angleški prijatelji so se mi posmehovali in opomnili sarkastično, da revolucije v Nemčiji ne bo, ker jo je kajzer "prepovedal". Takrat nisem videl resnice v tem sarkazmu, daširavno me je posmehovanje zelo peklo.

Komaj sem pa bil dva tedna v Nemčiji, sem spoznal bridko resnico sarkazma. Vse revolucionarne sile v Nemčiji, ki bi bile zmogljive organizirati ljudstvo za revolucijo, so na fronti pod najstrožjo disciplino, ali pa v ječah. Vsi socialisti, s katerimi sem govoril od arca, so mi priznali, da nemška armada še ni zrela za revolucijo. Nemški vojak na fronti nima časa misliti na politični ali gospodarski preobrat; obenem nima pojma, kaj se godi za njegovim hrbtom doma. Tupatam se pripravi ustaje v armadi, ali ti rebeljoni niso naperjeni proti cesarski vladi, temveč isvirajo iz mrčnje do gotovih častnikov, oziroma iz čisto osebnih vzrokov.

V armadi je dobro razširjena propaganda, ki alika vojakom pravo nebelko življenje po vojni, ako Nemčija smaga, s obenem se narišane strašne posledice, ako smagajo zavazniki. Nekaj knjižice z vsebino te vrste sem imel v rokah. Neki ranjen stotnik mi je pokazal celo zbirko takih vladnih spisov, ki dosepejo slehernega vojaka na fronti. Pisec knjižice je porabil dva tisoč besed na do sedvni "govor", ki ga je imel angleški prvi minister Lloyd George v parlamentu. V tem "govoru" stoji, da "kadar bodo angleške armade prekoračile reko Reno in se kruto malčevale nad nemškimi prebivalci, tedaj šele pride čas za govorjenje o miru in ne poprej."

Ko sem razložil stotniku, da Lloyd George niti nihče drugi ni nikdar govoril teh besed, je bil moč silno pranežen. Pridružil se nama je še pet drugih pobabljenih častnikov, ki so štali dotične in silčne laži, in vsi so se uđili, ko sem jih prepričal, da so vsi slaganji od prve do zadnje besede.

Končno moram še omeniti, da v Monakovem svetu tudi vladna propaganda za nezakonske poredke. Zanesljive priče so mi povedale, da je bilo v Monakovem zadnje dve leti rojanih na ta način 18,000 otrok, toda pomiri so vsi še v prvem letu izvezli 4000! Vlada skrbi za naraščaj, toda materam ne da sredstev, da bi ohranile otroke pri življenju.

(Dalje prihodnjik.)

Družba razvoja se ne more ustaviti.

Ko se je pričela pisati zgodovina človeštva, se je pričelo pisati o bojih za svobodo, o gospodarstvih in sužnjih. Te boje za svobodo najdemo v vseh v zgodovinskih dobah. Ljudje plemenitega anbišaja so se bjevali v vseh dobah proti sužnosti in za svobodo. Danes lahko v duhu gledamo, kako se se ustanovljale monarhije in republike, se negovalje literaturna, umetništ in izvrševala kulturna dela, marveč le lenuhari. Napretno pa vidimo, kako se je sužnost tisebših in izkoriščanih boril proti razvedu, ki je imel v svojem življenju en sam cilj: ušivanje. Katakombe mrličev je polni ta boj za svobodo. Gospodujoči razred je rabil najbrutalnija sredstva, da bi udalil vsako gibanje po svobodi. V nekdanji zgodnji rimski državi je bil kriš mogotev najljubše mučnilno orodje, na katerega so pribijali človekoljubne puntarje in ljudske nemišlje, ki so ljudstvo učili, da imajo vsi ljudje enake pravice do življenja. Najemniki in petoliniki niti mogotev in ušivškega razreda so imeli vedno nove mučnilne metode za puntarje, ki je bila druga od druge bolj strašna grozovita.

Najemniki in petoliniki so pribijali in vsaj tisebšega razreda. Niti so imeli svoje lastnega razreda. Da bi se mogotev in ušivškega razredom prikupili, so imeli svoje tovarike, jih mučili

in trpinčili na naj grozovitejši način. Delavcem ki so izdelovali razno orodje, orali, sejali in želi, je bila pot zaprta do izobrazbe. Vse to ni moglo ustaviti napredka in mogočne dršave starega veka so razpadle druga za drugo in njih dedič je postal fevdalni sistem.

Zgodovina nam pripoveduje, da je bil tudi ta sistem grozovit in strašen. Tlačani so imeli le toliko pravice, kolikor ji je dovolil fevdni gospod, ki je bil absoluten gospodar nad tlačani, ki so bili brez vsake najmanjše pravice.

Ko je Kristof Kolumb razkril Ameriko in je njegovo razkritje postalo splošno znano po Evropi, je tvoril novi svet za preganjanje trdno upane, da se otreslo tlačno in trinoštva v Evropi. Nekateri so preganjali radi ojih "verskih" razlogov, ker so si tolnačili vsi pismo po svoje. Kdor je imel sredstva za pot in se ni strahil dolgotrajnega potovanja po morju, se je iščili v Ameriko. Zgodovina nam pripoveduje, da so se šili celo protestantje s Solnograško ga in Koroškega v Ameriko, ker so jih preganjali v domovini radi njih verskega prepričanja.

Revolucijo v Ameriki so rodile trde odredbe takratne angleške vlade. V tej revoluciji se ni gledalo na to, da bi se zboljšal položaj delavce, marveč se je uđdilo le zahtevam srednjega stana.

Tedenje konzervativce še lahko razumem, ako vemo, da se je revolucija vsila v dobi individualne produkcije. Vsakdo je sam producer. Le na jugu so imeli sužnje, ki so opravičali dela na polju. Tudi neobdelane zemlje je bilo takrat še mnogo. Kdor je imel dvoje zdravih rok in je bil priden, se je lahko preživel. Danes je seveda drugače. Najbolj zemlje danes lastujejo bogate delniške družbe in posamezni kapitalisti. Zemljišče, ki se je delilo ob času ameriške revolucije v rog amodnika, stane danes tisočake. Proizvodnja industrijskih izdelkov ni več individualna. Danes se proizvaja v velikih tovarnah. Delavec proizvaja le en k, ki je potreben za celoto, drugi zopet posamezne kose sestavlja v celoto. Tovarna je last delniške družbe ali pa posameznega kapitalista. Delavec navadno pozna svoj delodajalec, ki zapravlja svoj zlati čas v njegovih. Tovarno vodijo najeti ljudje — duševni delavci s tehničnimi in trgovskimi izobrazbo, mešani s širji z boljšo plačo. Vsi ti delavci — ročni in duševni — vsaj pri denar za doem neizmerna topanja za svoje gospodarje. Vsi so njeni sužnji gospodarjev, ki lastujejo produktivna sredstva in posredna sredstva, zemljo in naravne zaklade. V srednjeveški dobi dni dobi so gospodarji — rne baroni, grofi, knezi in kralji — apodovali le nad tistimi, ki so li odvisni od njih. V sedanjih dobstov pa so gospodarji nad nami, ki delajo zanje, ki delajo meздо.

Predrno in glasno zahtevajo industrijski baroni, da vsi vspeševa le njih voljo in se ne sira na zahteve delavcev. Glavni krik industrijskih baronov v izgovorila v današnjih dneih je vpliv na vlado.

Ta sprememba ni prišla od sebe, ustvarile so jo rane in zahteve vedno bolj probujajo ga delavstva.

Razvoj v človeški družbi pozna počitka. Človeška družba se razvija navzgor in tisebšgre delavstvu. Tak je zakon razvoja. Na eni strani prodina ro, na drugi gradi vedno nove forme.

Zakonita poštenost. — N newyorskli odvnetik je povelj tole dogodbo, ki se je izrnil njegovem uradu: Sin bankirja se je pripravil na hod v neko zapadno mesto, ustanovi lastno bančno pošto. Ob tej priliki mu je dejal "Sin, sedaj, ko greš čez svoje lastno trgovsko življenje, polagan na srce, da se ditiš klenosti vedno in povod, ki najboljša spremljevalca človeka — "Da, oče", je odgovoril — "Priporočam ti tudi naslednjavele oče — da žita k raeljake zakone in spoznaš, da je vse polno načinov, katerih se lahko pride do je, pa boš še vseno vtjel stanjaka."

VESTI Z BOJIŠČA.

Nemci koncentrirajo večjo armado proti Američanom.

Ameriška fronta v Franciji, 17. marca. — Nemci so večeraj po silovitih bombardiranjih napadli ameriške črte severno od Toula, toda bili so odbiti. Le majhno število napadalcev je dospelo v ameriške zakope. Zda je ni dovoljeno poročati o naših izgubah.

Pariz, 18. marca. — Francoske čete so večeraj pričele z lokalno ofenzivo v okolju Verduna in prodrele pol milje v nemške zakope.

London, 17. marca. — Iz Amsterdama poročajo, da je nemški generalni štab postavil novega generala z večjo armado na fronti v Loreni, kjer se nahajajo Pershingove čete. Novi general je von Gallwitz, ki je doslej vodil nemške čete na ruski fronti in prej je bil z Mackenzonom v Srbiji. Koncentracija nove armade pomeni, da Nemčija resno računa z Američani in se hoče pripraviti.

Obenem javljajo iz Amsterdama, da so nemški poveljniki obljubili 10 mark nagrade tistemu, ki prinese prvo ameriško plinasto masko. Pokazalo se je namreč, da imajo Američani najboljše plinske maske na bojišču, tako da jim plin najmanj škodi.

Ameriška fronta v Franciji, 17. marca. — Večeraj so bili ponovni topniški boji na ameriški fronti severno od Toula. Ameriški topničarji so vrgli veliko število granat v nemške zakope in uničili zopet nekaj plinometrov ter užgali skladišče municije, ki se je razlelo s silnim pokom. V okolju Lumerilla so Nemci streljali z 12-palčnimi granatami. Tupatam so bili spopadi med patruljami.

Vojni tajnik Baker je večeraj obiskal ameriški glavni stan na bojišču. Deset ur je zamudil a samo inspekcijo čet in bojnih položajev. Obiskal je veliki tabor, kjer je nastanjenih 22.000 mož in glavno bolnišnico. Baker je bil zelo zadovoljen s položajem na fronti in dejal je, da ga je naravnost presenetil napredni naših čet.

Jugoslovani med ranjenci.

Washington, 17. marca. — V seznamu ubitih in ranjenih ameriških vojakov na Francoskem, ki ga objavlja dnevno vojni departament, čitamo tudi sledeča imena, ki zvene precej slovensko-oziroma hrvaško: F. Danko, A. Dibič, J. Petrovič, F. Resnik, S. Radanović in G. Skitarelić. Vsi so lahko ranjeni.

Na drugih frontah.

Zapadna fronta: London poroča o obilnih vpadih in topniških bojih. Iz Pariza javljajo o topniški bitki pri Verdunu. Francoski letalci so vrgli šest ton bomb na nemške postaje.

Italijanska fronta: Vojni stan poroča o topniških dvobojih in spopadih med patruljami v gornji Macedoniji. Bolgari so večeraj bombardirali Bitolj. V okolju Trnave je sovražnik izpraznil nekaj zapopov.

Hindenburg grozi z veliko ofenzivo.

Amsterdam, 17. marca. — Nemški maršal Hindenburg je izjavil, da ni v Berlinu, da se mora vrstiti velika ofenziva na zapadu, kar se zavezniki ne zmenijo za mir. Druga vest se glasi, da je Nemčija pripravljena izgubiti 300.000 mož v bližajoči se bitki na zapadu.

"OPARSKI MIR NE BO TRAJAL DOLGO," PRAVI TROCKIJ.

(Mladinskega in prve strani)

Druge vesti o položaju v Rusiji

Nova vlada kavkaške republike je odlikovala hrestilitsko pogodbo, po kateri bi morala odstopiti Turčiji mesta Kars, Batum in Ardahan z okoljimi teritoriji; vlada je poslala v Trebizond svojo delegacijo za mirovno pogajanje s Turčijo.

Iz Petrograda poročajo, da je v vrstah bojev med bolševiki in domoljubci v Turkestanu padlo čez 20.000 mož ubitih in ranjenih.

Iz Stockholm javljajo, da govorijo Američani vodijo finske bolševike v boju proti beli gardi in

Nemcem. Eden voditeljev je neki Wesley, ameriški strojnik, in drugi se imenuje Lektinaki, ameriški Finac, ki je bil več let rudar v Minnesoti.

"Vossische Zeitung" javlja iz Berlina, da se Ukrajina in Velika Rusija pogajata za mir v Kijevu. Ukrajinska rada se kmaže snide in ratificira mirovno pogodbo s centralnimi državami.

Ko je zadnji četrtletje dospela bolševiška vlada v Moskvo, je bil razglašen narodni praznik, ki je obenem služil v proslavo obletnice revolucije. Po dvesto letih je Moskva zopet glavno mesto Rusije.

M. Rjazonov, znameniti bolševiški teorist in zastopnik profesionalnih uni, je izstopil iz bolševiške stranke, ko je glasoval za mirovno pogodbo.

Poveljnik rdeče armade na zverni fronti je dal aretirati kneza Lvova, ministrskega predsednika prve revolucionarne vlade, ki je bila organizirana pred enim letom po padcu carja. V Moskvi je aretiran tudi general Gilinski, bivši šef generalnega štaba za časa carja. Obtožen je, da je v zvezi z upornimi kozaki.

Iz Berlina poročajo, da avstro-nemške čete nadaljujejo invazijo Ukrajine. Mesto Bačmač, ki je okrog sto milj severovzhodno od Kijeva, je okupirano. Avstro-Nemci so v neprestanem guerilskem boju z ukrajinskimi četami, ki so sestavljeni iz kmetov in delavcev.

Kinetje v okrožju Polock (med Dvinskem in Vitebskom ob reki Dvini) so v guerilski vojni z Nemci. Glavni stan bolševiške armade se je preselil iz Sinolenska v Moskvo. Vodstvo bojnega brodovja na Črnem morju je prevzel admiral Razvozov.

Leon Trockij je ostal v Petrogradu, kjer je zdaj vodstvo civilne vlade v njegovih rokah. Pred nekaj dnevi ga je obiskala deputacija židov s prošnjo, da jim prekrbi moko in vina za judovske verske obrede, česar ne morejo dobiti. Mislili so, da jim pojde na roko, ker ga smatrajo za žida.

Trockij je pa sprejel žide zelo mrzlo in jim dejal: "Jaz nisem Rus ne žid, temveč internacionalist. Ne maram ustreči vaši želji, ker nobena vera ni opravičena do posebnih privilegijev."

Sovjet je sprejel poslanec predsednika Wilsona dva dni prej, predno je bil odprt kongres v Moskvi. Ameriški generalni konzul Maddin je izročil poslanec izvrševalnemu odboru sovjeta.

Jaz, Rumunija, 17. marca. — Ko so nemške čete zadnje sredo stale pred Oreso, so se bolševiške čete ukrale na bojne ladje in odrinile proti Sebastopolu. Nemci pravijo, da je polkovnik Muravijev, poveljnik bolševikov, ukazal pred odhodom usmrtiti vse častnike, kapitaliste in buržoazije v mestu in zahteval je, da mu mesto plača 20 milijonov rubljev.

Amsterdam, 17. marca. — Iz Berlina javljajo, da so Nemci našli 15 bojnih ladij v pristanišču Odese.

London, 17. marca. — Iz Kodanjske poročajo, da so nemške submarinke na Baltiku ujele in privlele v nemško pristanišče Kiel večje število švedskih ladij.

London, 17. marca. — Iz Tokija poročajo, da so bolševiki usmrtili 150 Japoncev v Blagovestensku, glavnem mestu sibirski provincije Amur. Japonci so branili svoja posestva in streljali na Rusje.

Petrograd, 17. marca. — Bolševiška vlada je zaplenila za več milijonov rubljev vrednosti zlata in vrednostnih listin, ki so bile lastnina tujcem v petrogradskih bankah.

Ukrajina je naredila pogodbo z Nemčijo in Avstrijo, da jima pošlje 200.000 ton mesa, 300.000 ton ržene moke in 20.000 ton sladkorja.

Razno iz inozemstva.

Pritisk na Srbijo za separatni mir.

Ženeva, 17. marca. — Neuradne informacije se glase, da sta Avstrija in Bolgarija naredili močan pritisk na Srbijo, da sklene separatni mir, odkar je podpisan mir v Brest Litovsku. Obe državi sta se oprijeli dvojih sredstev za dosego svojega namena. Prvo sredstvo je nasilje v Srbiji. Na to so se Srbov mučenih in deportiranih. Drugo sredstvo je propaganda med Srbi. Kakih trideset srbskih poslancev, ki so ostali v

Srbiji, je bilo povabljenih na Dunaj in tam so jih pogostili in jim ponudili načrt za separatno mirovno pogodbo. Prvo ne drugo sredstvo ni do zdaj prineslo nobenega uspeha.

Bolgarska govori o samoodločevanju.

Washington, D. C. — Uradna depeška neke zavezniške vlade se glasi, da so oficijelni zastopniki bolgarske vlade v Švici nagovarjali ameriško zastopniško biroja za vladne informacije gospo Whitehouse iz New Yorka, da ona sporoči vladi v Washingtonu mirovne pogoje Bolgarske. Bolgari so baje rekli, da je njihova vlada za mir brez aneksij, hoče pa, da so vrši splošno glasovanje prebivalstva v Macedoniji, ki se naj izreče, kam hoče spadati. Bolgarski zastopniki so tudi izrazili željo, da Amerika pošlje komisijo v okupirane kraje na Balkanu, ki se naj prepriča o aspiracijah tamonjega ljudstva.

Mrs. Whitehouse se nahaja v Bernu, kamor je bila poslana, da deluje proti nemški propagandi v Švici.

Ameriške vesti.

ČRNOGORCI OPROŠČENI.

Indianapolis, Ind. — Trinajst Črnogorcev, obtoženih pred zveznim distriktnim sodiščem, da so hoteli preprečiti vojne priprave Združenih držav, je bilo oproščenih, ko je sodnik Anderson priporočil porotnikom, naj jih pro- najdejo nekrivim, ker državni pravdnik ni dokazal, da so izvršili dejanja, ki so jih obdolžili.

Sodnik Anderson ni soglašal z Milton W. Magnusom, pomočnim distriktnim pravdnikom, in Geo. M. Cranom, posebnim pomočnim distriktnim pravdnikom, da so proneske simpatije provocirale napad na črnogorsko komisijo, ki jo vodi M. H. Ivanovič. Povdaril je, da člani komisije zastopajo frakcije starega sveta, ki propagirajo načrt za narodno združenje črnogorskih ljudstev, medtem ko obtoženi zastopajo drugo frakcijo, ki želi neodvisno in suvereno državo.

Po sodnikovi sodbi so pretepi v Indiana Harborju in Detroitu izvala mišljenja teh frakcij, kar nima nič opraviti z rekrutiranjem armade Združenih držav, kot to očita obtožnica. Sodnik je dejal, da so napadi kršili državne postavbe in ne zveznih zakonov.

Sodnik se je dotaknil tudi obtožbe, da so nekateri obtoženci izrekli bojazen, da mogoče Nemčija zmaga, in je rekel:

"Kdo izmed nas se ni tega bal? Sem sem zgubil upanje, ko so Tevtoni vdrli v Italijo. Dolžnost veče vsakega moža, da podpira vlado. O tem ni vprašanja, kaj je dolžnost moža. Ali je mogoče došlo tako daleč, da mož ne sme izreči svojega dvoma in bojazni?"

Ivanovič je pričal, da je v Ameriki v interesu "Jugoslovanske narodne enote", organizacije z glavnim stanom v Padzu. Sugeriral je v črnogorskih naselbinah, da najboljšo podpirajo te sanje o enoti, če pomagajo Združenim državam pri vojaških in industrijskih pripravah proti centralnim silam." Pri izpraševanju je priznal, da ni imel pravice nabirati vojakov, toda je le priporočal vstop v armado.

Obravnava je dokazala, da je prišlo do pretepa na shodih in da so bili Ivanovič, Jurij Vukinovič in drugi člani komisije napadeni s steklenicami piva in stoli.

Koncem razprave se je sodnik obrnil proti S. O. Chienhensu, zagovorniku dvajsetih obtožencev.

"Koliko časa so bili v zaporu?"

"Šest mesecev pod \$10.000 porokstva," je odgovoril advokat.

"Well, po zakonih se raso obnašali, metanje steklenic piva in stolov ne gre v Ameriki. To je stvar, za katero so prejeli kazen," je rekel sodnik.

John J. Walker iz Alexandrije je bil predsedatelj porote in podpiral je pravorek porotnikov: nekrivi.

BANDITJE NAPADLI SELO PROŠNIN DELAVCEV.

Cleveland, Ohio. — Deset obo- roženih banditov je napadlo selo prošnjih delavcev blizu mesta. En delavec je bil ubit in dva ranjena. V selu je bilo še šest delavcev. Roparji so uplenili \$240.

SARŽENT IN PROSTAK STA PO DOGOVORU OBSTRELILA DRUG DRUGEGA.

Camp Logan, Houston, Tex. — Saržent Claude Mason in prostak Roland Pye od kompanije M 132 pekpalka sta pred vojni sodiščem obtožena, da sta namenoma obstrelila drug drugega, da se rešita vojaške službe. Bila sta zelo potrta, ko je bila njima preditana obtožnica. Oba sta iz Chicage.

Obtožnica pravi, da sta po dogovoru šla v šumo. Prvi je prostak Pye obstrelil sarženta Masona, potem pa saržent prostaka. Po tem činu sta puško zakopala. Lezla nista daleč, ko sta občutila take bolečine, da sta pričela klicati na pomoč. Ko so ju našli, sta izpovedala, da sta bila napadena od banditov in obstreljena. Kasneje je enega izmed njiju pričela peči vest in povedal je dogodek svoje- mu kapitanu, ko ga je obiskal v bolnišnici.

PODKUPOVALEC KAZNOVAN.

St. Joseph, Mo. — Zvezni sodnik Arba Van Valkenburgh je obsodil bogatega trgovca Albert J. Augusta na dve leti ječe in \$1.500 denarne globe, ker je hotel podkupiti naborno komisijo. Leslie E. Clark je bil radi istega zločina obsojen na osemnajst mesecev ječe in \$100 denarne globe.

CENA ZA RŽENO MOKO JE PADLA.

Chicago, Ill. — Živilska uprava je znižala ceno za rženo moko. Prejšnja cena je bila za vrečo, ki drži osminsko soda, \$1.68 do \$1.95. Sedanja cena je \$1.60 do \$1.88.

CENE ZA MLEKO OSTANEJO.

Chicago, Ill. — Harry Wheeler, državni živilski upravitelj, je izjavil, da mlečne cene ostanejo, kot so bile določene.

PREDLOGA ZA POVIŠANJE PLAČ SVETNIK ULUŽBENOV SPREJETA.

Washington, D. C. — Kongresna zbornica je sprejela predlogo, ki poviša plačo zveznim ulužbenecem na \$10 mesečno, ki prej- majo od \$480 do \$2.000 na leto. Predloga pojde sedaj pred senat.

REED PORAZEN V SENATU.

Washington, D. C. — Senator Reed iz Misourija, ki obdržal Overmanovi predlogi o pooblaščenju predsednika za združenje vojni organizacij v vojne namene, je podlegel s svojim predlogom, da prične odsek razpravljati o predlogi šele prihodnji ponedeljek. Njegov predlog je bil odklonjen s devetimi glasovi proti sedmim. Senator Overman je nato predlagal, da se zasedanje preloži do ponedeljka in da se Overmanovo predlogo ob vsakem času smatra za nujno. Predlog je bil sprejet in predloga bo najbrže sprejeta v odseku že ta teden.

BANKA JE KAPLA VRATA.

Steamboat Springs, Colo. — Sidney W. Clark, zastopnik državnega bančnega komisarja, je izjavil, da je odredil zatvoritev banke Milner Bank and Trust kompanije, ker ni imela dosti gotovine na roki. Banka je bila že dalj časa v pretekavi in govorica se širi, da je lastovalca vrednostne papirje, ki niso reprezentirali velike vrednosti.

JAPONCI POROČAJO O IZNAJDBI OGROMNE ZRAČNE LADJE.

Boston, Mass. — Japonec Minato Sydney trdi, da je izumil ogromno zračno ladjo, ki nosi 9.000 ton.

Dejal je, da bo njegova iznajdba revolucionirala vojno. Načrte o njegovi iznajdbi je poslal v Washington.

NESREČA NA ULIČNI ŽELEZNICI.

Erie, Pa. — Na ulični železnici Buffalo & Lake Erie družbe je skočil voz s tira, ko je vozil po klancu nizdol. Podri je dva brzajna droga in obital v vogalu C. Serenonove groserije.

Ob času nesreče je bilo v vozu osemnajst oseb, od katerih jih je dvajset poškodovanih. Motornik izjavlja, da so zavore odpovedale v kritičnem trenutku.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 8887-88 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Prejemalec: John Vojnić, box 290, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 88, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: Josef Kuhlaj, 9408 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderbar, 2798 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.

Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEBNOST ODBOR:

Jože Ambrožič, 881 box, Canonsburg, Pa.

Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.

F. M. Tischer, 674 Albany Ave., Rockspring, Wyo.

POBODNI ODBOR:

Anton Hraz, Gen. Del., Canonsburg, Pa.

Jože Radleš, box 432, Smithton, Pa.

Radolf Plateršek, 436 box, Bridgeton, Pa.

Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa.

M. Petrovič, 14815 Hale Ave., Collingswood, O.

UREDNIK "PROSVETA":

Jože Kavertnik.

VAROVNI SVETNIK:

F. J. Kera, M. D., 6803 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GOSPODARSTVA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, box 881, Canonsburg, Pa.

ZADNJE PRIPRAVITELJE VERNIK, ki sta jih volili prvi in drugi iz- stopen, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAZ, Gen. Deliv., Canonsburg, Pa.

VSE DOPIS, razpisa, članki, namizila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETA", 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, ogledi, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korrespondenci s tajništvom S. N. P. J., uradništvom in upravljalstvom "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ki je na navo- den, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsako prvo sredo in četrti četrtak v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

Čudni učinek. Zdravnik: Well, gospa Sipeelj, kako se doma po- čutijo vaši otroci?

Gospa Sipeelj: Veste, gospod zdravnik, otrokom sem dala vašo zdravilo in najstarejši je danes valed tega zelo slab. Mlajšemu — zdi se mi — niso posebno škodo- vala.

Ne shirajte se v večje skupine. — V mali naselbini v Angliji, ki šteje samo devet prebivalcev, so oblasti izdale sledečo notico: "V slučaju zračnih napadov se ne smete zbirati v večje skupine."

NAPREDEK.

"Prosveta" píše na blagostanje ljudstva. Ako se strinjajo s njeni- mi idejami, podpiraj trgovca, ki oglašajo v Prosveti. V zalogi imam vse za vsakdanje potrebe — ne po smerni ceni.

ANTON KORNIC, Herminia, Pa.

SPOMLADANSKI IZPAHNI

so običajno v zvezi z boleznimi, pekočimi in srbečimi občutki na koži, ki upirajo zelo neprijetno na bolnika. Včasih se leži izpuškov kar prenašajo na moro. Kar pri tem žalijo, je, da bi vam kmalu odleglo. Vzemite v takih slučajih kake spomladanske masle. Mi vemo že, da je

Severa's

Skin Ointment

(Severova Masla za kožne bo- lezni) izvirno odpravilo pri takih izpuških na koži, kar vam hladi kožo in manjša srbenje. Izvirno maslo soper lišaja, krasta, gube, spahna, luskine in rane. Gube boleline na koži. Cena 50c. Na prodaj v vseh lekarnah.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

636 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je zdravnik slovenski narodni specialist v Pittsburghu, ki ima 25 letno izkušnjo v zdravljenju vseh vrst bolezni.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodnem potu, zdravim po starinski metodi. Zdravim tudi vse vrste bolezni, ki so posledica pomanjkanja krvi, kot so: anemija, neurastenija, živčni, bolečine, slabost, bruhanje, glavobol, migrena, nespečnost, hujša bolečina, hujša tuda druge bolezni možgani. Odravi vsake bolezni, katero povzroča v svojo okužbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih držav sveta zdravila. Niche cena. Nareje brezplačno. Teden pregled popolnoma jasnih. Pri meni se zdravi velike število Slovencev. Uradne ure od 9. ujutraj do 6. večer, ob nedeljah samo od 10. do 24. popoldne.

Kužljive krvi, ki vodi k mahu, odvaja v sistem časa. Hudovali ali vodno sile zdravim v 24 urah in čisto brez op- reze.

Bolniki morajo, ki poročajo bo- lezni v krvi in vseh vrstah pri zdravljenju, zdravim v 24 urah in čisto brez op- reze.

Bolezni, kot so: anemija, neurastenija, živčni, bolečine, slabost, bruhanje, glavobol, migrena, nespečnost, hujša bolečina, hujša tuda druge bolezni možgani. Odravi vsake bolezni, katero povzroča v svojo okužbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih držav sveta zdravila. Niche cena. Nareje brezplačno. Teden pregled popolnoma jasnih. Pri meni se zdravi velike število Slovencev. Uradne ure od 9. ujutraj do 6. večer, ob nedeljah samo od 10. do 24. popoldne.

Po poti na dom. — Priloge pošiljate. Ne posilite imena in številke. Zdravim samo moške osebe.

PROF. DR. MULLIN

EDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411-4th Avenue

(NA SPROTI POŠTE) PITTSBURGH, PA.

ELEKTRIČNA PREGLEDNA E Z ZAKLI

Stari in študni zdravnik, s 25 letno prakso. Zdravi uporno in hitro vse bo- lezni, plače, šolodce, obleti, tegnanje, nespečnost, hujša bolečina, hujša tuda druge bolezni možgani. Odravi vsake bolezni, katero povzroča v svojo okužbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih držav sveta zdravila. Niche cena. Nareje brezplačno. Teden pregled popolnoma jasnih. Pri meni se zdravi velike število Slovencev. Uradne ure od 9. ujutraj do 6. večer, ob nedeljah samo od 10. do 24. popoldne.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100.000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI

Mi poslužimo svoje volje prijazno in s čisto srčnostjo go našim klijentom. Pridržujemo si odstopno pravo na banka vlogo. MOČNA, KONZERVATNA. NAFRANNA INSTITUCIJA.

VELIKA VAS

ROMAN

Francoški epizod EDGAR MONTEIL
Pisatelj F. K.

(Nadaljevanje)

"Prinašam dva zajca, tri vodne kokoške in brinovko, ki pa ne šteje, ker je gremuša."

"Vendar jako lep plen."

"Ali gremo že k lovski koči? Enajst je ura."

"Da, toda Pavel in jaz narediva še mal ovinček, točno ob dvanajstih bova tam."

Proti poldnevni so prišli res val na zbirališče. Gospa Crillon je z deklicama skrbno pripravljala, da bi pripravila lovem, kolikor mogoče ugodno.

Pred kočjo, ki je bila iz lesa, je bil krasen, z mahom poraščen prostor. Visok star kostanj je delal senco.

Pogrnile so po tleh bel prt, postavile na vse štiri vogale krošnike z mrzlo perutnino, v sredi pa je bila cela piramida iz gnjati in klobas.

"Sedaj manjka samo še sadje in vino," pravi Lucija, "kam naj pa postavimo steklenice, da bodo vesele lovec, kajti na lovu je človek žejen."

"Moški tako vedno ljubijo vino še preveč, ni jim treba iti še le na lov," meni Ana.

"Glej, glej, kako lepa miza," vzklikne Pavel, ki je prišel prvi.

"Res prijeten pogled," pravi Albert, ki je stopil za njim iz grmovja.

"Kaj ne, gnjat lepo vabi," pravi gospa Crillon.

"To je vzor gnjati," odvrne Albert.

"Jed nam bo posebno dala, ker so jo pripravile nežne roke," meni Pavel.

"Veselimo se že na prvi kozarec, izpijem ga na zdravje naših dveh najlepših deklet v Royboni," pravi Albert.

"Ali naj to nama velja?" vpraša Ana smeje.

"Komu drugemu, le vprašajte Pavla."

"O, saj nismo prišli zato, da bi silile poklone," se brani Lucija.

"Toda mi, da jih delamo. Sicer pa to ni poklon, temveč gola rečnica," pravi Albert, "ponovim še enkrat, v Royboni ste samo dve ljubimci vredni deklet, in to ste moji mladostni prijatelji, gospodična Lucija in gospodična Ana."

Lucija je zardela in da bi jo spravil iz zadrege, prične Pavel:

"Kakor sem mislil, ste dobili le težko dovoljenje priti z nami, gospodična Lucija."

"Trebalo je bilo obljube, da prinesem divjačino domov," odvrne ona.

"Za obljubljeno divjačino!" vzklikne Albert.

"O, na tem spoznam..."

Monstreila je hotel reči, toda je obmolnil, ko je pogledal Lucijo.

"No, dali bomo starišem gospodične lep delež plena za to, da so nam naredili veselje, imeti vas v družbi na izletu," dopolni Albert.

"Hočemo takoj pogledati, kaj imamo v torbicah," pravi Pavel.

Pričela sta oba prazniti svoji torbi. Položila sta po vrsti, za dvema zajcema, pet povodnih kokoši in dve sloki na mah.

"Lep začetek," pravi Crillon, ki je stopil ravno iz grmovja. "Jaz pa prinašam štiri zajce."

"Tvoja lastna zasluga?"

"Moja in mojih psov."

Prišli so polagoma še drugi. Skupni plen je znašal petnajst zajcev, devet vodnih kokoši, dve sloki, dve brinjevki in dve prihi.

"Sedaj manjka samo še Malaus s svojim plenom."

"Tukaj sem!" pravi notar.

"Daj, pokaži, kaj prinašaš."

"O nič, nič! Saj veste, da lovim brez psa."

"Nič torbica je pa tako debela!" pravi Albert in vzame Malausu, dasi se je branil, torbico.

"Bomo vendar videli, kaj je v nji."

Odpri jo in nadaljuj: "Prvi kos: vrana!"

"Vrana!"

"Kaj pa hočeš z njo narediti Malaus?"

"Juho, vrana juha je nekaj izbornega."

"Drugi kos: ječ!"

"O, o, o."

"Sledi nekaj vrabeov, strnadov in dve šojli."

"Šojli O Malaus, kaj pa hočeš s temi?"

"Prideti v juho k vrani."

"Pozor," vzklikne Albert, "sedaj pride glavno: star petelin!"

"Petelin! Malaus, ko bi te kmet dobil..."

"Plačal bi ga," odvrne Malaus preprosto.

"Tu je še ena brinjevka."

"No vidite, da imam prav dobre stvari."

"Pozor gospoda, tu je še ena kokoš!"

"Toda ta človek vendar ni notar, to je kuna."

"Strah domače perutnine."

"Da ne streljam nalašč tega to veste, "se brani Malaus, "Grem v gozd loviti, če se kaj ga ne, ustrelim, sadenim, pobrem plen in naj je petelin, kura ali kaj drugega; ne vem nikdar preje, na kaj streljam, temveč šele potem, ko pobrem. Če pride potem lastnik, plačam vedno takoj, in če današnjim nsem plačal, ni to moja krivda, lastnik se ni oglašal."

"Še nekaj je tu," pravi Albert.

"Kaj neki?"

"Krt."

"O, o, krt!"

"Ali kuhaš tudi tega v juhi?"

"Kako vendar moreš ustreliti krt?"

"Saj ga nisem ustrelil."

"Gotovo je samomorilec!" se norčuje Albert.

"Zakaj je poginil, ne vem, našel sem ga mrtvega," zavrne Malaus.

"Sedaj ga boš pa jedel! V zamaki mogoče?"

"Ne, krtov ne jem."

"Poslušajte, vendar nekaj, česar Malaus ne je..."

"Zakaj si ga pa vendar pobral, če ga ne misliš anestetizirati?"

"Krt ima krasen kožušček, mehak in gorak."

"No in...?"

"Lovim krtje v mesecih od oktobra do januarja, jim vzamem kožo, osolim in raztegujem na desko, kadar postane mehka, razrežem jo v pravilno četverovoglate kosce, katere spravljam, dokler jih nimam dovolj, potem jih ušijem skupaj; na ta način sem si napravil jako lepo preprosto prostoračo."

"Prihodnje zimo pa podložiš z njimi svojo suknjo?"

"Ali si naredil čepico?"

"Zakaj ne?"

"Veš za kaj si ti prav za prav rojen?" vpraša Albert.

"Najbrže za to, da sem postal notar, kar sem sedaj," odvrne Malaus.

"Ne, ti si rojen prerijaki lovec in bi moral živeti v divjini, mesto da bi te pokopali kakor pokopnega mešana, moral bi najti svoj zadnji počitek v želodec katerega ljudjočra."

"Ta naša pokopavanja bi bil najboljša rešitev vprašanja, kaj se zgodi s truplom, kadar ga pokopajo."

"Ali ne bodete takoj nehali," zavpije Crillon, "človeku lahko mine ves tek, če bi vas poslušal, sicer pa pustite to, smrt je ravno najneprijetnejša stran življenja."

"Lepo izraženo, dobro!"

"Ali veste vi lepše povedati?"

"Ne, ne."

"Torej..."

"Gospoda moja, k mizi!" pravi gospa Crillon.

"Moja žena nima napačnih misli," pravi Crillon.

"Da da, k mizi, saj smo dolgo čakali, temu je kriv le Malaus, s svojo torbo."

"Nimam vilic," pravi Albert.

"Kaj so na vas pozabili?" pravi Lucija in jih gre urno iskat.

"Kaj ste pa vi delali?" vpraša Crillon svojega soseda.

"Jaz in Jozu sva šla po grapi," odvrne Verran, "tam je polno drenovih grmičev, v katerih se skrivajo zajci, ne moreš jih zgrešiti, če le počakaš pravi trenutek, namreč, kadar skoči od enega grmiča do drugega. Toda premeteni so; debeli tam, nas je dolgo vodil za nos, trikrat ga je pregnal Azor in dvakrat sva ga zgrešila, in ako bi ne bil bečal navzdol, bi ga pa še ne dobila, no končno je pa le padel."

"Da z zajci je res nekaj čudnega; poslal sem enemu polno kroglice, našel sem ga ravno na pikko, ali opcin se je zmenil ni, šele moj drugi strel mu je naredil konec."

"Zajec je pač rad nasprotoval."

"Bil je protirevolucionar."

"Reakcionar."

"Žal mi je le za zajca, ki mi je ušel, bil je kramo — velik, sli moja dva strela za nista opalila."

"Ne žaluj radi tega, imamo petnajst zajcev, to je jako lep plen."

"Že dolgo nismo prinesli toliko domu."

"Letos še ne."

"Spominjam se na lov, ko smo ustredili triindvajset zajcev," pravi Allard, "pa sva bila samo dva lovca, tvoj oče, Albert, in jaz."

"Triindvajset zajcev!"

"Da, triindvajset!"

"Nemogoče!"

"Tako je, kakor sem vam rekel, samo lov je trajal osem dni."

"Kako pa bi bilo, če bi mesto, da posluhamo Allarda, vzeli kokoši v roko?"

"Sem z njimi!"

"Izvrstne so."

"Ali veliko prelakko za žolodec, lovec potrebuje teške hrane, vzamem raje gnjat."

"Potem, ko si snedel še celo piščico!"

"Gospodje, ali vas moram šele opozoriti na vino! Steklenice so še vedno polne."

"Na zdravje moje soigravke," pravi Albert Luciji.

"Hvala," pravi ona zarudevaje.

"Živel lov!"

"Sveti Hubert naj živi!"

"Ne, svetnike hočemo pustiti Chanatu in njegovim prijateljem."

"Kaj pa delata mlada zakonika?"

"Ne ljubkujeta se ravno preveč!"

"Zaljubljenja pa res nista videti preveč!"

"Kaj pa pravi Ivana k novemu gospodu?"

"Pustimo vendar pri miru sedaj ta dva, pijmo raje."

"Živeli Roybončanje!"

"Dobri ljudje so to."

"Kolikor jih je republikancev!"

"Seveda!"

"Republikancev je že iz narave dober in plemit."

"Živeli republikanci!"

"Živeli..."

"Živio republika!"

"Živio, živio!"

Pavel je pričel navdušeno peti "carmagnolo!"

"O, carmagnola!" vzklikne Albert! "znam jo pesniti, ali naj poskusimo?"

"Toda, toda, mi stari možje!" pravi Malaus.

"Kaj za to, hočem vas naučiti, le pazite."

"Pojd!" pravi Allard in prime Malausa pod pazduho, "če je mladina vesela, mora starost dati dober zgled."

"Postavite se v vrsto, po štiri in štiri, primite se," poveljuje Albert. "Prosim gospa Crillon, sem, k svojemu možu."

"Kaj, jaz naj tudi plečem?"

"Seveda vsi, prosim Ana, dajte mi roko, in vi Lucija tudi."

(Dolje sledi.)

*) Revolucionarna plesna pesem.

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Pisal Benet Trebitsky.

TRETJI DEL.

DOMOVINI.

(Nadaljevanje.)

"To je bil zli skušnjavec. . . Glej, devica, da pozabiš njegove besede. . . Poznal sem ga po hoji! — Ko se vaš kraj le teh oprosti! — Odrečite jim vse zaupanje, ne dovoljujte jim niti, da bi prestopali vaše prage, ne obučite z njimi, in v kratkem času jih ne bo več."

"Niti Niklotovega spomina ni pustil v miru!"

"In potem se baha, da je verni sin te dežele. . . Mudoalec je, kdor bi se le z eno sramotilno besedo dotaknil Niklotove časti. . . Bil je stare vere, omajati se ni dal, umrl je kot čistilec malikov, toda njegovo dobro ime je brez vsakega madeža. . ."

Jitruška si je po teh todažinskih besedah očeta Dobrogosta oddahnila, in v telo se ji je zopet vračala toplota, da so ji od nje zardevale lisa še temnoškriatno: težko je povedati, če je bilo to dobro znamenje. Tudi se je že smehljala, in spustili so se z Draguško in mladeničem naprej po pobočju, odkoder je bilo videti morje, na katerem se je v daljavi nalik holi lastovici leketala jadrnica.

Toda v ušesih ji je neprenehoma zvenelo: "Na vekov veke bo deš kukavica!" In ta grožnja ji ni mogla iz spomina niti po mesecih, in ko se je vse pripravljalo k svatbi, ko se je povsodi glasil zvonik smeh, ko je od vseh strani odmevalo razkošno popevanje, ko je njihov dvor, dasi v jeseni, oblekel v zelenje kakor v najbujnejši pomladi, — je postajala nevesta bolj in bolj zamisljena.

Hodila je na gomilo za dvorom, zakrivala si bela lica z obema rokama, in misliti je bilo tudi zadrževano plakanje.

Ljudje so rekali, da se poslavljala od devičinskih let. In če bi bili bodoči dnevi še bolj blaženi in če bi se še bolj zvonko zasmejala mladi ženi v obraz areča, sedla na njeno glavo, ožarila njeno čelo in prodrla v dno njene duše — od čistega devičstva se deklica — ne vraga ni še nikdar rada ločila.

Noč pred svadbo je še neena plakala, celo tudi če je ljubila ženi na nemem kako. Leta devičstva imajo v sebi res čarobno moč, katere ni mogoče popisati. . . In zato se pravijo od pamtikeva, če jo ka nevesta pred svadbo, da se poslavljala od devičinskih let.

Jitruška svatba s krvnim sodnikom Niklotom bo obenem tudi velika narodna slavnost. . . V Bukovsko pridejo tudi nekateri Lutici.

Estrichson, ali kakor mu pravijo povsodi med Bodreli-Jifrenece, je še na brunaviški meji, je hodil po gradovih in pomnoževal posadke največ z danskim moštvom; ti so bili izveščani in dobro oboroženi, in mogoče jim je bilo odbiti tudi napad sovražnikov, katerih bi bilo več od njih. . .

V vojvodstvu je bilo sicer mirno; toda udajati se brezskrbnosti ni bilo varno. Zato go bili tudi Slovani tolikokrat napadeni, ne da bi se nadejali tega le v anjah.

Bodraka kneževina je imela postati proti nemakim navalom nezavzemljivi nasip. To je bilo v korist Dancem, katerim je bilo nemško sosedstvo tudi silno nevarno. Vitez Jifrenece je hotel pri svatbi reči mlademu kraljeviču:

"Moja naloga, ja mi gospod, je izvršena, bliser za krono danskih kraljev je obrušen najkrajnaje. . . Samo naj se ob njegovem svitu razjasnijo za vse veke i sela tukajšnjih domorodcev, katerih kri se pretaka tudi v mojih žilah."

V.

Napočili so prvi dnevi novembra. . .

Nebo se je popolnoma iskalo iz oblakov. In zdelo se je, da se je ogrel tudi ostri in mrzli severni veter. Tudi rjava prst je bila, kakor da se smehlja v solnčenem svitu.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad gričevnato pokrajino megle, in katerih je prišlo dan za dnem. Iz vala v val ni bilo mogoče priti niti peč, kaj šele z vozom, koleso so se do osi zarivala v blato.

Stari ljudje so rekali, da takih jesenskih dni v njihovem življenju še ni bilo. Vsako leto so se že proti koncu oktobra razprostirale nad